

ERZİNCAN ENGELSİZ YAŞAM BAKIM REHABİLİTASYON VE AİLE DANIŞMA MERKEZİ MÜDÜRLÜĞÜ ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:
2025/23

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 25/6/2025 tarihli ve 2025/409 sayılı kararıyla oy birliğiyle kabul edilmiştir.

KISALTMALAR.....	iii
I. GİRİŞ.....	1
II. GENEL BİLGİLER.....	2
A. Merkez Hakkında Genel Bilgiler.....	2
B. Merkez Personeli	3
C. Koruma Altına Alınan Kişiler.....	4
III. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER.....	4
A. Fiziksel Koşullar.....	4
B. İşkence ve Kötü Muamelenin Önlenmesi, Disiplin ve Şikâyet Mekanizmaları	7
C. Beslenme.....	7
D. Sağlık ve Bakım Hizmetleri.....	8
E. Psikososyal Servis Hizmetleri.....	9
F. Faaliyetler ve Günlük Yaşam	10
G. Dış Dünyayla İletişim, Ziyaret ve Ailelerle Etkileşim	11
IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER.....	12
A. Değerlendirme	12
B. Tavsiyeler.....	12
1. Merkez İdaresine Yönelik Tavsiyeler	12
2. Erzincan Belediyesine Yönelik Tavsiyeler	13
3. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına Yönelik Tavsiyeler	13

EKPSS	: Engelli Kamu Personeli Seçme Sınavı
OPCAT	: İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol
TİHEK	: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
UÖM	: Ulusal Önleme Mekanizması

I. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK); 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu ile insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.

2. Türkiye, 14/9/2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'in 1'inci maddesine göre Protokolün amacı: *"bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır."*

3. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanun'un 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (k) bendine göre UÖM: *"İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi"* ifade etmektedir.

4. Engelsiz Yaşam, Bakım ve Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezleri; 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu'nun 3'üncü maddesi uyarınca *"...bedensel, zihinsel ve ruhsal engellilikleri nedeniyle normal yaşamın gereklerine uymama durumunda olan kişilerin, fonksiyon kayıplarını gidermek ve toplum içinde kendi kendilerine yeterli olmasını sağlayan beceriler kazandırmak veya bu becerileri kazanamayanlara devamlı bakmak üzere kurulan sosyal hizmet kuruluşlarıdır."*

5. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin 1'inci fıkrasının (j) bendinde, Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin bulundukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda Engelli Bakım ve Rehabilitasyon Merkezlerine ziyaret gerçekleştirmek TİHEK'in görev ve yetki alanına girmektedir.

6. Anılan görevin icrası kapsamında 19/11/2024 tarihinde Erzincan Engelsiz Yaşam Bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezine **habersiz** bir ziyareti gerçekleştirilmiş olup Ziyaret Heyetinde; İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanları ... ve ..., İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcısı ..., Sosyal Hizmet Uzmanı ... ile Kurumumuzun talebi üzerine Erzincan Valiliği tarafından görevlendirilen Hekim ... yer almıştır.

7. Ziyaret, Merkez İdaresi ile yapılan ön görüşme ile başlamıştır. Bu görüşmede Ziyaret Heyeti tarafından TİHEK'in UÖM kapsamındaki görev ve yetkileri hakkında bilgi verilmiş ve Merkeze ilişkin genel bilgiler edinilmiştir. Sonrasında, Ziyaret Heyeti tarafından engelli bireylerin yaşam alanlarına sırasıyla gidilmiş ve engelli bireylerle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Engelli bireyler ile yapılan görüşmelere Merkez personeli dâhil edilmemiştir. Akabinde ortak kullanım alanları incelenmiş bu sırada Merkez İdaresi tarafından Merkezin işleyişine ilişkin bilgiler paylaşılmıştır. Ziyaret bitiminde İdare ile son bir toplantı yapılmış; ilk tespit ve gözlemler paylaşılmış; ziyaret sonrası hazırlanacak raporun İdare ve ilgili kurumlarla paylaşarak tavsiyelerin takip edileceği ve takip ziyareti de yapılabileceği bilgisi verilmiş olup ilgili bilgi ve belgeler alınarak ziyaret sonlandırılmıştır.

8. Bu rapor Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 8/2/2024 tarihli ve 2024/230 sayılı kararı ve Başkanlık Makamının 1/11/2024 tarihli ve 43618 sayılı oluruna istinaden 19/11/2024 tarihinde Erzincan Engelsiz Yaşam Bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezine¹ gerçekleştirilen izleme ziyareti neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

II. GENEL BİLGİLER

A. Merkez Hakkında Genel Bilgiler

9. 2012 yılında inşa edilen ve 2014 yılında faaliyetlerine başlayan Merkezde, 13 yaş ve üzerindeki kadın zihinsel engelli bireylere yatılı ve gündüzlü bakım hizmeti verilmektedir.

10. Erzincan il merkezinden yaklaşık 5 kilometre uzaklıkta bulunan Merkeze toplu taşıma araçlarıyla ulaşım mümkündür.

11. Merkez İdaresine bağlı 1 umut evi² bulunmaktadır.

¹ Bundan sonra kısaca “Merkez” olarak ifade edilecektir.

² Engelli Bireylere Yönelik Umut Evi Yönergesi, 4. Madde (e); “Umut Evi: Her ilin sosyal, kültürel açıdan engellerin kalması için uygun bölgelerinde, tercihen il merkezinde apartman dairesi veya müstakil binalarda 2 ile

B. Merkez Personeli

12. Merkezde 66 personel görev yapmaktadır. Personelin ünvan bazında sayıları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

ÜN VAN	PERSONEL SAYISI
Müdür	1
Müdür Yardımcısı V.	1
Psikolog	1
Hemşire	4
Öğretmen	4
Fizyoterapist	1
Yurt Yönetim Memuru	1
Bakıcı Personel	38
Kaloriferci	3
Temizlik Personeli	4
Ziyaretçi Danışma ve Yönlendirme	5
Koruma ve Güvenlik Personeli	3
TOPLAM	66

13. Her yaşam evinde; ikamet eden engellilerin engel durumlarının gerektirdiği ihtiyaca göre 1 ya da 2 bakıcı personel bulunduğu görülmüştür.

14. Merkezde 3 grup sorumlusu (psikolog-fizyoterapist-hemşire) bulunmaktadır. Grup sorumlusu olarak görev yapan öğretmenin uzun süredir raporlu olmasından dolayı Merkezde bulunmadığı öğrenilmiştir.³

15. Merkezde görev yapan bakıcı personelinin Milli Eğitim Bakanlığı tarafından verilen 2.464 saatlik Engelli Bakım Elemanı Sertifikasına sahip olduğu öğrenilmiştir.

6 arasında engelliye hizmet verilen, koordinasyon merkezine ve kuruluşlara bağlı mesken niteliğindeki yatılı ev tipi sosyal hizmet birimlerini” ifade etmektedir.

³ 3/9/2010 tarihli ve 27691 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü Özürlülerin Bakımı, Rehabilitasyonu ve Aile Danışmanlığı Hizmetlerine Dair Yönetmelik’in 35’inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre; “Özürlülerin özür türlerine, derecesine, takvim yaşına, eğitim durumuna, gelişimsel düzeyine, rehabilitasyon hedeflerinin birbirine yakınlığına, uygulanacak programın niteliğine, öğretim tekniklerine ve fiziksel koşullara göre mümkün olduğunca en fazla on iki özürlüden gruplar oluşturulur.”

16. Merkez personeline, kamuda tasarruf tedbirleri, toplu iş sözleşmesi ve disiplin cetveli, ağız ve diş sağlığı eğitimi, aile yaşam becerileri, afet farkındalık eğitimi, bulaşıcı hastalıklardan korunma hijyen eğitimi, temel afet ve yangın tahliye eğitimi, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile protokol kuralları eğitimi verildiği öğrenilmiştir.

17. Merkezde grup sorumlusu olarak görev yapan psikolog, öğretmen, hemşire ve fizyoterapistin, “Yaşlı ve Engelli Bireylere Yönelik Etkili İletişim Yöntemleri, Engelli ve Yaşlı Bireylerde Hastalıkların Önlenmesi ve Kontrolü, Engelli ve Yaşlı Bireylerde Temel Sağlık Hizmetleri, Bireysel Görüşme Teknikleri, Kriz Durumlarında Müdahale Yöntemleri, Engelli ve Yaşlı Bireylerin Temel Hakları, Engelli ve Yaşlı Bireylere Yönelik Sosyal Faaliyetler” konularında eğitim aldığı bilgisi edinilmiştir.

C. Koruma Altına Alınan Kişiler

18. Merkezde, 5 yaşam evinde 60 kişinin kaldığı ve Merkeze bağlı umut evinde ise 6 kişinin kaldığı bilgisi edinilmiştir. Kapasite aşımı yaşanmadığı ve kabul için sıra bekleyen 9 kişi olduğu bilgisi alınmıştır.

19. Merkezde 65 engellinin vasisinin bulunduğu, 1 engellinin de vasilik işlemlerinin devam ettiği ifade edilmiştir. Bazı engellilerin vasilliğini grup sorumlularının üstlendiği belirtilmiştir. Engellilerden 17’sinin mahkeme kararıyla, 49’unun ise vasisi tarafından yapılan başvuru üzerine Merkeze kabul edildiği öğrenilmiştir.

III. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

A. Fiziksel Koşullar

20. Merkezin 6.758 metrekare açık alan üzerinde 2.492 metrekare kapalı alanda hizmet verdiği bilgisi edinilmiştir.

21. Merkez, idari bina ve 5 yaşam evinden oluşmaktadır. İdari bina; yemekhane, mutfak, kurs odaları, konferans salonu, depo, arşiv odası, spor salonu ve sığınak gibi çeşitli bölümlerden oluşmaktadır. Merkezde yumuşak oda bulunmadığı öğrenilmiştir.

22. Engellilerin, engel durumlarına ve yaşlarına göre ev ve odalara yerleştirildiği, talep halinde oda değişikliği yapılabildiği ve 5 yaşam evinden 2’sinin ağır engelli bireylere tahsis

edildiği öğrenilmiştir. Yaşam evlerinin giriş bölümlerinde engelli rampalarının bulunduğu görülmüştür.

23. Yaşam evlerinde; 4 yatak odası, 1 mutfak, 1 salon, 1 adet personel odası, 1 personel tuvalet/banyosu, 1 engelli tuvalet/banyosu ve 1 çamaşır yıkama/kurutma odası bulunmaktadır.

24. Yaşam evlerindeki duvarların bazılarının çatlak olduğu, evlerdeki oda kapılarının bazılarının kırık ve kötü durumda olduğu görülmüş olup, herhangi bir onarım ve tadilat işlemi yapılmadığı belirtilmiştir.

25. Yaşam evlerinde acil çağrı butonlarının bulunmadığı görülmüştür.⁴

26. Evlerin güneş ışığı aldığı, temiz ve düzenli olduğu, mevsim normallerinde bir sıcaklığa sahip olduğu, engelli bireyler için ayrılmış dolaplarda montlar, galoşlar, ayakkabılar ve ev terliklerinin muhafaza edildiği görülmüştür. Oda ve ortak kullanım alanlarında engellilerin oturup sohbet edebilecekleri masalar ve sandalyeler bulunduğu görülmüştür.

27. Havalandırma; odalardaki yer alan pencerelerden sağlanmaktadır. Pencereler odaların havalandırılmasına yetecek büyüklüktedir. Isıtma için odalarda ve ortak alanlarda yeterli büyüklükte kalorifer peteklerinin bulunduğu görülmüş, ısıtmanın doğalgaz ile sağlandığı öğrenilmiştir.

28. Yatak odalarında her birey için ayrı yatak, dolap ve komodin bulunmaktadır. Engelli bireylerin kendi istekleri çerçevesinde dolaplarını kilitleyebildikleri öğrenilmiş olup dolapların duvara sabitlenmemiş olduğu görülmüştür. Yataklar ve dolapların içerisindeki kıyafetlerin düzenli ve temiz durumda olduğu görülmüş, engelli bireylerin yataklarının toplanması ve kıyafetlerinin düzenlenmesi işlerinin bakıcı personel tarafından gerçekleştirildiği öğrenilmiştir.

29. Engellilerin yatak odalarının gündüzleri de açık olduğu, isteyen engellinin odasına geçip istirahat edebileceği öğrenilmiştir.

30. Tuvalet ve banyo bölümlerinde yapılan incelemede sabitlenmiş banyo sandalyesi bulunduğu, tuvalet ve banyo zemininin kaymaz malzeme ile kaplandığı ancak tuvalette tutunma barı olmadığı görülmüştür.

31. Yaşam evlerinden birinde ağır bir gider kokusu bulunduğu tespit edilmiş, İdare tarafından, her hafta vidanjör gelse de sorunun çözülemediği ve kokuyu önleyici kalıcı bir çözüm bulunamadığı dile getirilmiştir.

⁴ Engelli ve Yaşlı Bakım Kuruluşlarında Kalite İyileştirme Süreç Yönetimi Rehberi, Hizmet Alan Odaları İle İlgili Düzenlemeler, sayfa 29; “...Odalarda hizmet alanın özelliğine göre acil durumlar için buton ve telefon bulunmalıdır...”

32. Salonda çiçek saksıları, resim tabloları, koltuklar ve televizyon bulunmaktadır. Salonun geniş ve ferah olduğu ve engelli bireylerden bir kısmının salonda televizyon izleyerek zaman geçirdikleri görülmüştür.

33. Merkezde sıcak ve soğuk suya sürekli erişimin olduğu, engelli bireylerin kişisel bakımının, bakıcı personel tarafından yapılmakta olduğu ve elzem durumlar harici engelli bireylere haftada 2 defa banyo yaptırıldığı ifade edilmiştir.

34. Her yaşam evindeki çamaşır yıkama odasında 2 adet çamaşır yıkama 1 adet çamaşır kurutma makinesi ile çamaşır dolabı, çamaşır sepeti ve çamaşır kurutma askısı bulunmaktadır. Çamaşır yıkama odasının yanındaki odada ütü ve ütü masası bulunduğu görülmüştür. Engellilerin çamaşırlarının belirli bir günden ziyade ihtiyaç duyulan her an yıkandığı öğrenilmiştir. Çamaşır odasının kapısının engelli bireylerin içeriye izinsiz girişini engellemek için kilitli tutulduğu belirtilmiştir.

35. Her evde 3 adet olmak üzere gece görüş özelliği olan ve ses kaydı yapmayan toplam 32 adet kamera bulunmaktadır. Yaşam evlerindeki kameralar; girişi ve yatak odaları haricindeki ortak alanları görmektedir. Kameralarda genel olarak kör nokta bulunmasa da kamera kayıtlarının incelenmesi sırasında evlerden birindeki yemek yeme alanının kör noktada kaldığı görülmüştür.

36. Kamera kayıtlarının geriye dönük izlenmesi sırasında yapılan incelemede en eski kaydın 5/11/2024 tarihine ait olduğu (14 gün saklandığı) görülmüştür. Farklı tarihlere ilişkin farklı kamera kayıtlarının izlenmesi neticesinde olumsuz bir durumla karşılaşılmamıştır.

37. Kamera kayıt sisteminin ve kamera görüntülerini izlemek için kullanılan bilgisayarın çok eski ve yavaş olduğu, kamera sistemi ile ilgili bilgi sahibi bir personelin bulunmadığı, Heyete fizyoterapistin yardımcı olmaya çalıştığı görülmüştür.

38. Merkezde 1 adet jeneratör olduğu bilgisi alınmıştır.

39. Merkez İdaresi tarafından, 15 günlük periyotlarda evlerde ilaçlama yapıldığı, ilaçlama yapılabilmesi için ekipman ve sarf malzemelerinin bulunduğu ifade edilmiştir.

40. Yangın söndürme panolarının, yangın alarm sisteminin ve son kullanma tarihi 6/2028 olan yangın söndürme tüplerinin bulunduğu görülmüştür.

41. Merkezde, 16 kişilik bir minibüs bulunduğu öğrenilmiştir. Fiziksel engelli birey bulunmadığı için araçta engelliler için özel sistem bulunmadığı İdare tarafından dile getirilmiştir.

42. Merkezin Türk Standartları Enstitüsü erişilebilirlik belgesi bulunduğu görülmüştür.

B. İşkence ve Kötü Muamelenin Önlenmesi, Disiplin ve Şikâyet Mekanizmaları

43. Engellilerin dilek ve şikâyetlerini bakıcı personel ve grup sorumluları aracılığıyla iletilebildikleri öğrenilmiştir. Engelli bireylerin personelle ve İdare ile iletişimlerinin iyi olduğu gözlenmiş, görüşme gerçekleştirilen engelli bireyler tarafından da bu husus doğrulanmıştır. Kurum İdaresi, engellilerin herhangi bir şikâyetleri olduğunda grup sorumlusuna, vasisine, Müdür Yardımcısı veya Müdüre sözlü olarak ilettiklerini ve iletilen sorunun çözümü için gerekli çalışmanın yapıldığını ifade etmişlerdir.

44. Merkezde en son vefat olayının 1/2/2024 tarihinde doğal ölüm şeklinde meydana geldiği öğrenilmiştir.

45. İdare tarafından kötü muamele şikâyeti çerçevesinde soruşturma geçiren bir personel bulunmadığı belirtilmiştir.

46. Kendileriyle görüşme yapılan kişiler Merkez personelinden memnun olduklarını ve kendilerine iyi davranıldığını belirtmişlerdir.

C. Beslenme

47. Yemeklerin Merkezde hazırlandığı, engellilere günde 3 ana öğün ve 1 ara öğün verildiği öğrenilmiştir. Kahvaltı ve öğlen yemeği arasında çay saati olduğu, öğlen yemeği ve akşam yemeği arasında ara öğün (kek, süt, meyve vb.) verildiği, ara öğünün içeriğinin belirlenmesi esnasında engelli bireylerden gelen taleplerin yerine getirilmeye çalışıldığı öğrenilmiş olup engelli bireylerin ve personelin aynı yemekleri yediği görülmüştür. Ziyaret heyeti tarafından öğle yemeği Merkezde yenilmiş; yemeklerin lezzetli ve doyurucu olduğu tespit edilmiştir.

48. Yemek listelerinin İdare tarafından hazırlanmakta olduğu, bir diyetisyen kontrolünden/onayından geçmediği belirtilmiştir.

49. Yemekhane Ziyaret Heyeti tarafından incelenmiş, yemekhanenin ve ocakların temiz olduğu, çalışan personelin eldiven, bone ve maske taktığı, yemekhanede 2 adet soğuk hava deposu bulunduğu, yemek malzemelerinin yerden yüksekte palet üzerinde depolandığı, son kullanma tarihi geçen malzeme bulunmadığı ve yemek numunelerinin soğuk hava deposunda 72 saat süreyle saklandığı görülmüştür.

50. Mutfakta 1 aşçıbaşı, 1 aşçı yardımcısı ve 4 servis elemanı olmak üzere toplam 6 kişi çalışmaktadır. Yemekhanede çalışan personelin düzenli olarak portör muayenesinin⁵ yapıldığı belirtilmiştir.

51. Engelli bireylerden özel beslenme ihtiyacı olan kişiler olması durumunda günün menüsünün kişinin sağlık durumuna uyarlandığı (uygun olmayan yemeği yedirmemek, tuz koymamak gibi) öğrenilmiştir.

52. Engelli bireylerin içme suyu ihtiyacının karşılanması için arıtma cihazları bulunduğu ve ayrıca engelli bireylere ambalajlı su verildiği öğrenilmiştir. Her engelli bireyin kendine ait bir su matarası olduğu görülmüştür.

53. Yaşam evlerinde mutfak ve ayrı bir yemek yeme alanı bulunmaktadır. Mutfakta; ocak, bulaşık makinesi, buzdolabı ve mutfak malzemeleri bulunmaktadır. Evlerdeki mutfakların genelde çay demlemek için kullanıldığı belirtilmiştir. Mutfaktan bağımsız olan yemek yeme alanında yeteri kadar masa ve sandalye bulunduğu görülmüştür.

54. Engellilerin yemeklerini yaşam evlerindeki yemek yeme alanlarında bakım personeli gözetiminde yedikleri ve yemeğini yemekte zorluk çeken engellilerin yemeklerinin bakıcı personel tarafından yedirildiği öğrenilmiş ve bu durum rastgele seçilen bir tarihe ilişkin kamera kayıtlarının izlenmesi ile teyit edilmiştir.

55. Merkezde kantin bulunmamaktadır. Engellilerin kantin ihtiyacı kapsamındaki taleplerinin dışarıdaki marketlerden temin edildiği ifade edilmiştir.

D. Sağlık ve Bakım Hizmetleri

56. Sağlık servisinde 3 hemşire⁶ görev yapmaktadır. Hemşirelerin; 8 saatlik 3 vardiya ile görev yaptığı ve bu sayede 24 saat sağlık personeli bulunduğu öğrenilmiştir.

57. Bireylerin sağlık durumları ve tedavilerinin sağlık birimi personeli tarafından kayıt altına alındığı ve takiplerinin yapıldığı belirtilmiştir. İlgili belgelerin düzenli bir biçimde doldurulduğu görülmüştür.

58. Sağlık servisinde sedye, yatak, serum askısı, tartı, ateş ve tansiyon ölçüm cihazları, kan değeri ve şeker ölçüm cihazı, batikon, oksijen tüpü ve tıbbi atık kutusu bulunduğu görülmüştür.

⁵ Bulaşıcı hastalık olup olmadığının araştırılması amacıyla yapılan muayenelere portör muayenesi denir. Özellikle gıda sektöründe çalışan kişilerin yaptırması önemlidir. İşe giriş sağlık raporu muayenelerinden biridir. Kanunlara göre gıda ile ilişkili olan yerlerde bu muayeneyi yaptırıp sağlık raporu olarak almalılardır.

⁶ Merkezde 4 hemşire bulunmakta olup, 1 hemşire grup sorumlusu olarak görev yapmaktadır.

59. İlk yardım çantasında yer alması gereken tıbbi ekipmanlarda⁷ eksiklikler bulunduğu tespit edilmiştir. İdare tarafından ilk yardım ve acil durum için malzeme talep edildiği ifade edilmiştir.

60. Engellilerin ilaçları ilaç dolabında isimlerine göre ayrılmış bölmelerde muhafaza edilmektedir. Ayrıca reçetesiz olarak verilen ağrı kesici, merhem gibi ilaçların ayrı bir dolapta saklandığı, insülin ve enjeksiyonların buzdolabında yer aldığı görülmüştür.

61. Engellilerin kullandığı ilaçların sağlık personeli tarafından hazırlandığı ve sabah, öğle, akşam olmak üzere hastanın kullanım durumuna göre dağıtıldığı belirtilmiştir. İlaçların kullanım kolaylığı olması açısından iç ve dış ambalajlarından çıkarılarak ilaç isminin etiketlendiği bir şişede muhafaza edildiği görülmüştür. Bu durumun hijyenik olmadığı değerlendirilmiştir.

62. Hastane randevuları alınırken engelli bireylerin e-devlet şifreleri olmadığı için sorun yaşanabildiği öğrenilmiştir. Görüşülen sağlık personeli tarafından; zaman zaman hastaneye resmi yazı yazılarak randevu almadan muayene işlemini çözmeye çalıştıkları ifade edilmiştir.

63. Merkez İdaresince, bir fizyoterapistin görev yaptığı, genel sağlık durumu uygun olan kişilere basit egzersizler yaptırılarak fizik tedavi uygulandığı, fizik tedavi uygulamaları için, fizyoterapi odası, spor salonu, yaşam evleri ile mevsim ve hava şartlarının uygun olması halinde Merkez bahçesinin kullanıldığı bilgisi verilmiştir.

64. Yaşam evlerinde engellilerin kullandığı dış fırçalarının ayrıştırılmadığı, benzer renk ve yapıda birçok fırçanın aynı kavanoz içinde saklandığı görülmüştür.

65. Acil durumlar için 112 Acil Çağrı Merkezi'nin arandığı, ambulansın Merkeze 3-4 dakikada geldiği ifade edilmiştir.

66. Her engellinin rutin olarak yılda bir defa kan tahlillerinin alındığı ve yaklaşık 3 ayda bir sağlık kontrolünden geçtiği öğrenilmiştir.

E. Psikososyal Servis Hizmetleri

67. Psikososyal serviste görevli 1 psikolog bulunmaktadır. Psikolog dışında başka uzman bulunmadığından psikoloğun birimin işleyişi ile tek başına ilgilenmek durumunda

⁷ Batikon, alkol, flaster, sargı bezi, yara bandı, steril kompres ve tıbbi atık kutusu.

kaldığı, aynı zamanda umut evinin idaresi ile ilgilendiği ve ayrıca grup sorumlusu olarak görev yaptığı öğrenilmiştir.

68. Engellilerin harçlıklarının; engelli bireyler tarafından talep edilen kıyafetlerin veya ayakkabıların alımında, kulaklık, radyo veya tablet vb. malzemelerin temininde, market alışverişlerinde ve Merkez dışı sosyal faaliyetlerde kullanıldığı öğrenilmiştir. Harcamalara ilişkin defterde her engelli için ayrı ayrı olmak üzere yapılan harcamaların kayıt altına alınarak fişlerinin muhafaza edildiği görülmüştür. 48 engelli bireyin her birine aylık 1.352,21 TL harçlık verildiği öğrenilmiştir.

69. Sosyal servis alanında incelenen 2024 yılı harçlık dağıtım çizelgesi, engelli kütük kayıt defteri ve mesleki çalışma defterinin düzenli tutulduğu görülmüştür.

F. Faaliyetler ve Günlük Yaşam

70. Merkezde 1 adet el işi atölyesi bulunmaktadır. Atölyede el işi ürünlerinin, tabloların, maketlerin ve oyuncakların bulunduğu görülmüştür. Aynı ürünlerin bulunduğu fizyoterapi odasının da atölye olarak kullanıldığı öğrenilmiştir. Aynı zamanda bu odada Kur'an-ı Kerim kursu da gerçekleştirilmektedir.

71. Hâlihazırda Merkezde, Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğünden görevlendirilmiş bir eğiticinin olmadığı, 1/1/2025 tarihi itibarıyla görevlendirme yapılabileceği ve bu sebeple atölyelerin kullanılmadığı öğrenilmiştir.

72. Merkezde 1 adet çok amaçlı salon mevcut olup kapasitesi 84 kişiliktir. Salonda projeksiyon cihazı ve 4 adet klima, kalorifer ve büyük hoparlörler bulunduğu görülmüştür. Salonda ki kürsüye çıkış için engelli rampası mevcut olup güvenlik kamerası bulunmamaktadır.

73. Merkezde içinde davul, org, trompet, radyo, hoparlör, beyaz tahta ve yeterli masa ve sandalyenin yer aldığı bir müzik odası bulunmaktadır. Engelli bireylerin bu odada müzik öğretmenleri eşliğinde eğitim aldıkları ve birlikte şarkı söyleyip vakit geçirdikleri görülmüştür.

74. Merkezde kapalı spor salonu bulunmaktadır. Salonun zemininin bir kısmının yumuşak malzeme ile kaplı olduğu, salonda masa tenisi, jimnastik minderi, koşu bandı gibi spor aletlerinin bulunduğu görülmüştür. Görevli bir spor öğretmeni/eğiticisi bulunmadığı için salonun aktif kullanılmadığı öğrenilmiştir.

75. Merkezde; seramik, spor, el sanatları ve dokuma, yemek yapma ve müzik kursları verilmektedir.

76. Merkez bahçesinde yer alan bir bölümde zaman zaman mangal etkinliği yapıldığı, bahçede aynı zamanda zemini yumuşak ve etrafı telle çevrili basketbol ve voleybol sahası bulunduğu görülmüştür. Engelli bireylerin bahçedeki yer alan kamelyada vakit geçirebildikleri, spor aletlerini kullanabildikleri, kümeste bulunan tavuk ve horozları besleyebildikleri ve toprakla ilgilenebildikleri öğrenilmiştir.

77. Engelli bireylerin düzenli olarak bocce oynayabildikleri, haftada 2-3 gün Merkez dışında bir parkta yürüyüş yaptıkları, dışarıda yemek yeme etkinliklerine katıldıkları, at binme, yamaç paraşütü, balık tutma, rafting gibi faaliyetlere katıldıkları öğrenilmiştir. Ayrıca şehir dışı geziler düzenlendiği ve en son 30 kişinin katıldığı bir Karadeniz turu yapıldığı öğrenilmiştir. Şehirde bulunan üniversitenin sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin de zaman zaman Merkezi ziyaret ettiği ve engelli bireylerle vakit geçirdiği ifade edilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen engelli bireyler bu tür etkinlikleri doğrulamış ve memnuniyetlerini dile getirmiştir.

78. Engelli bireylerden servisle özel eğitim okuluna giden ve Engelli Kamu Personeli Seçme Sınavına (EKPSS) hazırlananlar bulunduğu, sınava hazırlanan 5 engelli bireyin kitaplarının Merkez tarafından temin edildiği öğrenilmiştir.

79. Önceki yıllarda EKPSS'ye çalışıp sınavı kazanmış olan ve şu an farklı kurumlarda memur olarak çalışan 2 engelli bireyin halen Merkeze bağlı umut evinde kalmakta oldukları öğrenilmiştir.

80. Merkezde kütüphane bulunmadığı ancak engelli bireylerin 15-20 günde bir İl Halk Kütüphanesinde düzenlenen kitap okuma etkinliklerine katılabildikleri öğrenilmiştir.

G. Dış Dünyayla İletişim, Ziyaret ve Ailelerle Etkileşim

81. Ziyaretçilerin; engelli bireylerle Merkez bahçesinde ya da Merkez idare binası içerisinde yer alan ziyaretçi odasında görüşebildiği, ziyaret günü ve saati konusunda bir kısıtlama olmadığı öğrenilmiştir.

82. Engelli bireyler; perşembe günleri Merkezde yer alan sabit telefonlar sayesinde aileleri ile görüşebilmektedir. Konuşma süresi konusunda esnek davranıldığı ifade edilmiştir.

83. Görüntülü görüşme için kurulmuş bir sistem bulunmamakla birlikte Merkez İdaresi tarafından engelli bireylerin aileleriyle görüntülü görüşebilmesi için kişisel telefonları aracılığıyla yardımcı olduğu dile getirilmiştir.

84. Yaşam evlerinde yer alan televizyon kanalları incelenmiş ve televizyonlarda farklı türlerde yayın yapan çok sayıda kanal bulunduğu görülmüştür.

85. Engellilerin aileleri yanına izinli gidip gitmeme durumları, Merkez meslek elemanlarınca hazırlanan Sosyal İnceleme Raporu neticesine göre belirlenmektedir.

IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

A. Değerlendirme

86. TİHEK'in UÖM kapsamında yürüttüğü faaliyetlerinin temeli, ziyaret edilen kurumlarla pozitif yönde geliştirilecek bir iletişim doğrultusunda iş birliği esasına dayanmaktadır. Merkez İdaresince Ziyaret Heyetinin bütün bölümlere bekletmeksizin erişimi sağlanmış, gerekli bilgi ve belgelere erişimde bir sorun yaşanmamıştır. Ayrıca Merkezin temizliğinin iyi olduğu ve işbirliğine açık olduğu görülmüştür. Bu çerçevede Merkez İdaresi ve personelinin ziyaret esnasında gösterdiği iş birliğine açık tutumları Ziyaret Heyeti tarafından memnuniyetle karşılanmıştır.

B. Tavsiyeler

1. Merkez İdaresine Yönelik Tavsiyeler

87. Yaşam evlerindeki bakım ve onarıma ihtiyacı olan alanların tamir ve tadilatının yapılması,

88. Yatak odalarında bulunan dolapların duvara sabitlenmesi,

89. Yaşam evlerinde kullanılmakta olan tuvaletlere tutunma barı eklenmesi⁸,

90. Yaşam evlerinde uygun yerlere acil çağrı butonlarının yerleştirilmesi,

91. Kameraların kör nokta kalmayacak şekilde konumlandırılması, çok amaçlı salona kamera yerleştirilmesi, kamera kayıtlarının izlendiği cihazın yenilenmesi veya problemsiz duruma getirilmesi, kamera sisteminin ses kaydı alacak şekilde ayarlanması ve ilgili personelin kamera sistemi konusunda bilgi sahibi olması için gerekli eğitimin verilmesi,

92. Yemek listelerinin diyetisyen veya gıda mühendisi tarafından hazırlanması veya kontrol edilmesi için gerekli çalışmaların yapılması,

⁸ 6701 sayılı Kanunun 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi uyarınca makul düzenleme: “Engellilerin hak ve özgürlüklerini tam ve diğer bireylerle eşit şekilde kullanmasını veya bunlardan yararlanmasını sağlamak üzere belirli bir durumda ihtiyaç duyulan, mali imkânlar nispetinde, ölçülü, gerekli ve uygun değişiklik ve tedbirleri” ifade eder.

93. Eksik olan ilk yardım ve acil durum için gerekli olan malzemelerin ivedilikle tamamlanması,

94. İlaçların kendi ambalajlarında muhafaza edilerek uygun koşullarda saklanması,

95. Diş fırçalarının kişiye özel ayrıştırılması ve hijyenik koşullarda muhafaza edilmesi,

96. Engellilerin aileleriyle görüntülü görüşme yapabilmesi için personelin kişisel telefonunun kullanılması yerine görüntülü görüşme yapılabilmesi için bir telefon ya da tabletin tahsis edilmesi⁹

hususları tavsiye edilmektedir.

2. Erzincan Belediyesine Yönelik Tavsiyeler

97. Merkezdeki bir yaşam evinde olan kokunun giderilmesi için gerekli çalışmaların yapılması

hususları tavsiye edilmektedir.

3. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına Yönelik Tavsiyeler

98. Psikososyal servisin daha iyi hizmet sunabilmesi için uzman personel sayısının artırılmasının değerlendirilmesi,

99. Grup sorumlusu olarak çalışabilecek personel sayısının artırılmasının değerlendirilmesi,

100. Merkezde görev yapmak üzere bir spor öğretmeni/eğiticisinin görevlendirilmesi
hususları tavsiye edilmektedir.

⁹ 7/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanunun 3'üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi uyarınca erişilebilirlik: “Binaların, açık alanların, ulaşım ve bilgilendirme hizmetleri ile bilgi ve iletişim teknolojisinin, engelliler tarafından güvenli ve bağımsız olarak ulaşılabilir ve kullanılabilir olmasını” ifade eder.